



Hazırlayan  
Dr. Macit BALIK

Bir Safha-i  
**Kalb**  
Safvetî Ziya

gece  
kitaplığı

Bir Safha-i  
**Kalb**  
Safvetî Ziya

Hazırlayan  
Dr. Macit BALIK

Edebiyat-ı Cedide Kütüphanesinin 26'ncı Adedi  
Muhtar Halid Kütüphanesi-İstanbul  
1328

**gece**  
kitaplığı

**Yayın Koordinatörü • Yaşar HIZ**  
**Genel Yayın Yönetmeni • Aydın ŞİMŞEK**  
**Editör • Yrd. Doç. Dr. Kürşat Şamil ŞAHİN**  
**Kapak Tasarım • Esra YILDIZ**  
**İç Tasarım • Ahmet HAYTA**  
**Sosyal Medya • Mertcan KOÇALI**

**Birinci Basım • © Ocak 2017/ANKARA**  
**ISBN • 978-605-180-568-9**

© **copyright**

Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.  
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin  
almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz.

**Gece Kitaplığı**

**Adres:** Korkut Reis Mh. Yeşilırmak Cd. 10 / B  
Demirtepe  
Çankaya/ANKARA  
**Tel:** 0312 384 80 40

**web:** [www.gecekitapligi.com](http://www.gecekitapligi.com)  
**e-posta:** [gecekitapligi@gmail.com](mailto:gecekitapligi@gmail.com)



**Baskı & Cilt**

Son Çağ  
İstanbul Caddesi İstanbul Çarşısı 48/48  
İskitler/Ankara

**Sertifika No:** 25931  
**Tel:** 0312 341 36 67

Bir Safha-i  
Kalb  
Safvetî Ziya

Hazırlayan  
Dr. Macit BALIK

Edebiyat-ı Cedide Kütüphanesinin 26'ncı Adedi  
Muhtar Halid Kütüphanesi-İstanbul  
1328

gece  
kitaplığı



## İÇİNDEKİLER

Önsöz	7
Giriş	9
Bir Safha-i Kalb	13
Bir Tesadüf	65
Bir Sergüzeşt	99
Sevda-yı Girîzân	119
Bir Yâd	137
Göksu Dönüşü	151



## ÖNSÖZ

Servet-i Fünûn hikâye ve romancıları arasında yer alan Safvetî Ziya yarım kalan bir romanıyla birlikte iki roman, otuza yakın hikâye ve bir tiyatro eserinin yanında çok sayıda yazı kaleme almıştır. *Ziya* adlı gazetede yayınladığı makaleler hariç tutulursa, yazdıklarında Servet-i Fünûn nesrinin bütün özellikleri görülen yazar, asıl şöhretini *Servet-i Fünûn*'da yazdığı dönemde kazanmıştır. Çeşitli tarihlerde yazılıp bir kısmı müstakil olarak yayınlanmış altı hikâyeden oluşan *Bir Safha-i Kalb*, Edebiyat-ı Cedîde kitaplığının 26. kitabı olarak 1328/1912'de yayınlanmıştır. Kitaba adını veren "Bir Safha-i Kalb" in yanı sıra eserde yer alan diğer hikâyeler şunlardır: "Bir Tesadüf", "Bir Sergüzeşt", "Sevdâ-yı Girîzân", "Bir Yâd" ve "Göksu Dönüşü".

Servet-i Fünûn döneminin edebiyatımızda yarattığı değişimleri gösteren metinlerin çoğalması adına *Bir Safha-i Kalb*'in Latin harflerine aktarımını önemli bulduğumuz, kültür tarihimizde bugünün okuru ve araştırmacıları ile buluşması gereken pek çok eserden birini daha muhatapları ile buluşturan kültür hizmetinin bir parçası olmak istediğimiz için bu çalışmayı anlamlı bulmaktayız.

Eserin bugünün okuruyla buluşmasını sağlamak, akıcı ve rahat okunabilir olmasını tesis etmek adına bazı



kelimelerin günümüz Türkçesindeki anlamlarını vermeyi tercih ettik. Metin bütünlüğünün bölünmemesi ve başvuruların kolay olması adına bu kelimelerin anlam karşılığını dipnotlarla gösterdik. Kelimelerin sözlükteki karşılıklarının tümünü yazmak yerine metne kattığı anlamını öncelikle. Böylece kelimenin bağlam içerisindeki anlamını vererek okuru kelime karmaşasından kurtarmayı hedefledik. Yazıldığı döneme has ve güncel pratiği bulunmayan terkip ve kelimelerin aktarımında aslına uygun bir imlâ anlayışını benimsedik. Öte yandan günümüz Türkçesinde yaygın kullanımı olan kelime ve terkiplerde bugünün imlâsını ölçüt aldık.

Eserin Latin harflerine aktarım sürecinin her aşamasında emeği, yardımı ve desteğiyle yanımda olan, özellikle metin okuma noktasında birikimlerini paylaşan, tereddütlerimi gideren, yapıcı ve yönlendirici eleştirileriyle yaptıkları kıymetli katkıların yanı sıra çalışmanın son halini almasında büyük emek sarf eden dostlarım ve meslektaşlarım Yrd. Doç. Dr. Haluk ÖNER ve Yrd. Doç. Dr. Kürşat Şamil ŞAHİN'e teşekkür ederim.

Dr. Macit BALIK

Ankara - 2017

## GİRİŞ

1873 İstanbul<sup>1</sup> doğumlu Safvetî Ziya'nın çocukluğu -eserlerinin pek çoğunda mekân olarak kullandığı- Boyacıköy'deki yalılardan birinde geçer. Babasının eğitim hassasiyeti yazarın yabancı dillerle münasebetinin erken yaşlarda başlamasını sağlar. Galatasaray Sultanîsi<sup>2</sup>'ne giriş edebiyata ilgisini, edebiyat birikimini ve Fransızcasını artırdığı kadar yazma, yazdıklarını yayınlama konusunda cesaretini de artırır. Hikâye ve roman anlayışının oluşumunda önemli tesirleri olan Paul Bourget ve Guy de Maupassant gibi Fransız yazarlarla da Sultanî yıllarında tanışır.

Osmanlı döneminde Hariciye Kalemlîğinden Şûra-yı Devlet ve Maliye Dairesi azalığına kadar yükselen Safvetî Ziya'nın bu yükselişinde Sait Paşa'nın damadı oluşunun payı büyüktür. Bu süreçte edebiyat dünyasına da dâhil olan yazarın ilk hikâyesi "Derûn-ı Dil" adıyla 1897 yılında *Malumât*'ta yayınlanır. Yazarın Servet-i Fünûn dairesine

---

<sup>1</sup> Edebiyat ansiklopedilerinde doğum yılı 1875 olarak geçse de yazar hakkında doktora çalışması yapan Mesut Tekşan, sicil defteri kayıtlarına göre bu tarihin 15 Mayıs 1873 olduğunu belirtir. (Mesut Tekşan, Safvetî Ziya'nın Hayatı ve Eserleri, Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 1993, s. 18)

<sup>2</sup> *Yıldız Böcekleri* romanı Sultanî'de geçen yıllarından izlerle doludur.

giriş ile Sait Paşa dairesinden uzaklaşması eş zamanlıdır. Servet-i Fünûn dairesinde yazdıkları, Cumhuriyet devrinde de eser vermiş olmasına rağmen, onun neslinin nasirlerinden biri olarak anılmasını sağlar. *Servet-i Fünûn* dergisinin 27 sayısı boyunca tefrika halinde yayınladığı *Salon Köşelerinde* romanı onun ismini edebiyat çevrelerinde duyurur. *Salon Köşelerinde* romanından sonra 1900 yılında iki hikâye yayımlar: “Bir Tesadüf” ve “Safha-i Kalb”. Adı geçen hikâyelerden sonra II. Meşrutiyete kadar birkaç küçük hikâye dışında yazı yayınlamayan Safvetî Ziya, bu süreçte gazetecilik faaliyetleriyle gündeme gelir. Cumhuriyet sonrasında Mustafa Kemal’in teşrifat müdürlüğü görevini yürütürken geçirdiği kalp krizi sonucu 1929 yılında vefat eder.

### **Bir Safha-i Kalb**

İlk baskısı 1328/1912 yılında yapılan *Bir Safha-i Kalb*, Servet-i Fünûn nesrinin karakteristik özelliklerini taşıyan altı hikâyeden oluşur. Köşlerde, mesire yerlerinde geçen ve belirli bir sosyal sınıf halkasında gelişen hikâyelerin teması aşktır. Kurgular da bu tema etrafında şekillenmiştir. Tabiat, eşya, eşya ve insan münasebeti, kurguda çatışma unsuru olarak ön plana çıkan aşk üçgeni, Bovarizm tesiriyle yaratılmış kadın kahramanlar, üslubun ön planda olduğu bir anlatım tercihi gibi Servet-i Fünûn’da rastladığımız nesir unsurları *Bir Safha-i Kalb*’in hikâyelerinde de belirgindir.

Safvetî Ziya’nın, hikâyelerinde ayrıntılı tabiat tasvirlerine yer vermesi yalnızca onun ve neslinin üsluba ehemmiyet vermesiyle ilgili değildir. Hikâyelerindeki tabiat tasvirlerini, üslubunun önemli bir parçası yapmasının yanında, kahramanların ruh haline eşlik eden hissi atmosferin fonu olarak kullanır. Kitaba da adını veren ilk hikâyenin yağmurlu bir eylül günü başlamasının Vicdan’ın ve Şekip’in yaşadığı yasak aşkın akıbetine dair ipuçlarını vermesiyle, yağmurun, Vicdan’ın ilişkisinin başlarındaki

heyecanını paylaşan bir ritimle yağmasıyla alakalı olduğu dikkat çekmektedir.

Kahramanların ruh haline eşlik eden tabiatın hemen yanında hislerin şahitliğini yapan ve zaman zaman tabiatla bütünleşen 'eşya'lar da hikâyelerde sıkça tasvir edilir: "İki sıra ıhlamur ağaçları arasında mahpus gibi duran o dar, muattar yolun bir kenarında pembe 'tafta' çarşafına gelişigüzel sarılıvermiş o genç kızın o nigah-ı meyas-ı istizahu altında Nihat'ın kalbi ezilmiş, kirpikleri bir raşe-i bega-yı elim ile titremiştir." <sup>3</sup> Sevda-yı Girîzân hikâyesindeki gibi tabiat ve eşya kahramanın hassasiyetlerine kimi zaman terdirginlik ve melankolisine eşlik eden bir çevrenin hikâyelerdeki varlığına dahası önemine işaret eder.

Mehmed Rauf'un *Eylül* romanıyla Servet-i Fünun nesrine mal olmuş aşk üçgeni unsuru Safvetî Ziya'nın hikâyelerinde de zaman zaman kendini gösterir. Kadının varlığı, daha doğrusu kendi varlığının farkına varması ve hislerine esir düşerken özgürleşme uğraşına girdiği bu süreç kurgunun da çatışma unsuruna dönüşür. "Bir Safha-i Kalb" hikâyesinde Vicdan'ın kocasının ilgisizliğine gençlik ve kadınlık hislerinin verdiği cesaretle karşı çıkması; Şekip'le yasak aşk yaşaması bunun örneğidir. Safvetî Ziya'nın hikâyelerinde kadın çoğu zaman roman okur, Fransızca bilir, okuduğu romanların etkisinde kalarak kendini, hisleriyle keşfetme sürecini yaşar. Bazen de "Bir Tesadüf" hikâyesindeki gibi bu süreci tamamlamış bir profille hikâyeye dâhil olur.

Hikâyelerdeki erkeler de adeta kadınların ruh haline, duygu değişimlerine eşlik eden bir varoluşla yer alır ve çoğunlukla yazarın kendisi gibi zarif karaktere sahiptirler.<sup>4</sup>

<sup>3</sup> Safvetî Ziya, "Sevda-yı Girîzân", *Bir Safha-i Kalb*, Muhtar Halid Kütüphanesi, Tanîn Matbaası, İstanbul 1328/1912, s. 138.

<sup>4</sup> Halid Ziya Uşaklıgil, hatıratında Safvetî Ziya'nın zarıflığını anlatır: "O zamanın en iyi vals eden, en güzel Fransızca konuşan, başarılarıyla kıskanılan genciydi." (Halid Ziya Uşaklıgil, *Kırk Yıl*, İnkılap ve Aka

Safvetî Ziya'nın hikâyelerinde köşk, yalı, mesire yerlerinde şekillenen sosyal hayat; bu hayatın sunduğu zevk, kaderi yaşayan kahramanlar; kahramanların yarattığı, yaşadığı çatışmalarda Halid Ziya'nın romanlarının (bilhassa *Kırık Hayatlar*, *Aşk-ı Memnu*, *Mai ve Siyah*) tesiri açıkça görülmektedir. *Bir Safha-i Kalb* içindeki hikâyelerin Servet-i Fünûn nesrinin temsili birer metni olarak düşünüldüğünde eseri günümüz okurunun dikkatlerine sunmak üzere Latin harflerine aktarmanın anlamlı bir çaba olduğu da âşikârdır.